МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ

Министерство образования и науки Республики Дагестан

ГКУ РД "ЦОДОУ ЗОЖ"

ГКОУ РД "Шавинская СОШ Цумадинского района"

СОГЛАСОВАНО	УТВЕРЖДЕНО
Зам.директора по УВР	директор ГКОУ РД "Шавинская СОШ Цумадинского района"
____________ Гаирбеков Ш.С.	____________ Нуралиева С.С.
Приказ № 31 от «30» авг. 2023 г.	Приказ № 31 от «30» авг. 2023 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

по предмету «Родная литература» для 2 «в» класса.

с. Шава 2023

Программаялъул баян

Жакъасеб школалда тIадаб борч ккола гIун бачIунеб гIелалъе гъваридаб ва щулияб гIелмияб лъай кьей, гьеб жидер практикаялъулъ хIалтIизабизе ругьун гьари, дунялалдехун материалистияб бербалагьи лъугьинаби. Гьеб масъала гIумруялде бахъинабиялъулъ кIудияб бакI ккола рахьдал мацIалъ.

Миллиял школазда рахьдал мацI малъиялъул аслияб мурад буго бацIцIадаб литературияб мацIалда жидерго пикру эркенго загьир гьабизе цIалдохъаби ругьун гьари (бицунги, хъванги), мацI борцин гьабулеб алаталдаса пайда боси, миллияб художествияб ва гIелмияб литература цIали ва бичIчIи.

Байбихьул классазда рахьдал мацI малъиялъул аслияб масъалалъун буго цIалдохъаби битIун бичIчIун тIехь цIализе, берцинго хъвазе, бацIцIадаб литературияб мацIалъ кIалъазе, гаргадизе ругьун гьари.

Гьелъул мурадалда гIуцIараб буго байбихьул классазе хIисаб гьабураб гьаб программаги. Программаялда гьорлъе уна цоцазда рухьарал , амма жалго жидедаго чIарал гьадинал бутIаби:

1). Хъвай-цIали малъи, класстун къватIисеб цIали ва калам цебетIезаби;
2). ЦIали классалдаги класстун къватIисеб цIали ва калам цебетIезаби;
3). Фонетика, грамматика, битIунхъвай ва калам цебетIезаби.

ЦIикIкIун кIвар кьезе ккола калам цебетIезабиялде, ай авар мацIалъул дарсида мугIалимасулги лъималазулги пикру буссине ккола гIемер хIалтIизарулел рагIаби лъазариялде, гьелги гьоркьоре ккезарун, предложениял гIуцIизе, предложенияздаса хабар хурхине ругьунлъиялде (бицунги, хъванги).

Гьеб масъала тIубаялъ рес кьола бицунебги цIалулебги асаралъул аслияб магIна босизе рахьдал мацIалда босизе пикру гьабизе ва гIенеккаразда бичIчIулеб куцалда кIалъазе. Лъималазул калам цебетIезабиялда цадахъ байбихьул классазда авар мацI лъазабиялъ кумек гьабула гьал хадусел суалал тIуразе. КIиабилеб классалда лъималаз гIисинал текстал захIматал рагIаби слогалккун цIалула. ЦIалул хехги тIоцебесеб классалда данде ккун, цо минуталда жаниб 50-60 рагIуде бахина. К1иабилеб классалъул цIалдохъабаз гIисинал харбал жидецаго цIализе байбихьула. Тексталда тIад гьабулеб хIалтIи дагьабги гъварид гьабула, ай мугIалимасул кумекалдалъун. Ц1алдохъабаз ц1аларабжоялъул

аслияб пикру загьир гьабула, героязе къимат кьолел рагӀаби ва предложениял рихьизарула. Лъималазул кӀвар буссинабула каламалъул культура борхизабиялде, рагӀул нахърател бечед гьабиялде.

ЦӀалиялъул рахъалъ цӀалдохъабазул лъугьине кколеб бажари.

ЛъагӀалил бащалъи.

ГъалатӀал риччачӀого, текстал дурун, чвахун цӀализе. Минуталда жаниб 35-40 рагӀи кколеб хехлъиялда цӀалдохъабаз лъай-хъвай гьабичӀеб текст цӀализе.

Л ъагӀалил кӀиабилеб бащалъи.

БитӀун, чвахун, рагӀаби, слогазде рикьичӀого цӀализе. Минуталда жаниб гӀага-шагарго 50-60 рагӀи бугеб цӀалдохъабаз лъай-хъвай гьабичӀеб текст цӀализе. Логикияб ударенияги лъун кколелъул лъалхъиги гьабун, битӀун, чвахун текст цӀализе.

Тексталда тӀад хӀалтӀи гьаби. Бухьараб калам.

МугӀалимас бицараб жоялъул ва тӀехьалдаса цӀалараб тексталъул магӀна босизе. ХӀасилалда тӀасан кьурал суалазе къокъго жаваб кьезе. Малъарал ва жинцаго цӀаларал гӀисиналго асаразулъ рехсарал лъугьа- бахъиназул тартиб ракӀалда чӀезабизе, героязул ишазе ва рагӀабазе битӀараб къимат кьезе.

Гара-чӀвариялда гӀахьаллъизе. Жинцаго суалал кьезе, малъарал асаразда тӀасан лъурал суалазе къокъгоги гӀатӀидгоги суалал кьезе.

Текст бутӀабазде бииххизе, гьезда цӀарал лъезе, цӀалараб жоялъул аслияб магӀна загьир гьабизе (мугӀалимасул кумекалдалъун).

МагӀна гӀагарал рагӀаби данде кквезе; рагӀул магӀна баян гьабизе, цо-цо рагӀабазул гӀемер магӀна букӀин лъазе; мугӀалимасул кумекалдалъун тексталъул героязул, тӀабигӀаталъул, лъугьа-бахъиналъул хӀакъалъулъ бицунел рагӀаби ва предложениял рихьизаризе. Практикияб къагӀидаялъ маргьаби, харбал, кучӀдул ратӀа гьаризе.

ЛъагІалида жаниб 7-8 кечІ рекІехъе лъазабизе.

ЦІали ва калам цебетІезаби

(анкьида жаниб 1сагІат кинабниги 34сагІат).

ЦІалул тематика.

Рии ракІалде щвезаби.

Риидал магІарул тІабигІаталъул бицунел харбал ва кучІдул. ЧІахІиял гІадамаз ва лъималаз гьарулел пайдаял хІалтІабазул бицунел асарал.

Меседилаб хасалихълъи.

Хасалихъ тІабигІаталъул ва гьеб цІуниялъул, бачІин бакІариялъул ва ахакь, хурзабахъ гьарулел хІалтІабазул хІакъалъулъ къокъал, пасихІал харбал ва кучІдул. ТІабигІаталде экскурсия.

Х1анч1иги х1айваналги-- нилъер гьудулзаби.

ХІайваназул ва хІанчІазул хІакъалъулъ кучІдул, харбал, маргьби ва бицанкІаби. Гьел цІуниялда ва гьезул гІумруялда, батІербахъиялда тІасан гара-чІвари. Эркенаб захІмат-нигІматазул ицц. ЗахІматалъул, батІи-батІияб махщалил, гьединго лъималазул гІумруялъул ва пайдаял ишазул хІакъалъулъ асарал. Лъималазул рукІа-рахъиналда, хьвада-чІвадиялда тІасан гара-чІвари.

Лъималазул гІумру ва гьезул ишал.

Лъималазул гІумруялъул ва ишазул хІакъалъулъ харбал, кучІдул, кицаби ва абиял. Лъималаз цоцазе ва чІахІиязе гъабулеб кумекалда тІасан гара-чІвари.

Хасел — лъималазе рохел.

Хасалил гІаламатазул, цІияб соналде гъабулеб хІадурлъиялъул, хасало лъималаз гьарулел расандабазул, хІайваназ ва хІанчІаз хасел тІамулеб куцалъул бицунел асарал. Хасалил тІабигІаталде экскурсия.

Хъизан ва школа.

Хъизаналъул ва школалъул, кІудиязулги гІисиназулги цоцадехун букІине кколеб гьоркьоблъиялъул хІакъалъулъ кучІдул ва харбал.

ЛъикІлъи, хІалимлъи, хІурмат.

ГІадамазул лъикІабги квешабги хьвада-чІвадиялъул, цоцазе гьабулеб хІурматалъул, яхІ-намус бугел унго-унгоял гІадамазул хІакъалъулъ харбал ва кучІдул.

Халкъияб кІалзул гьунаралъул асарал.

КІиабилеб классалъул цІалдохъабазе мустахІикъал захІматалъул, хІайваназул, гІажаибал лъугьа-бахъиназул, лъикІлъи — квешлъиялъул бицунел халкъиял маргьаби, кучІдул, кицаби, абиял ва бицанкІаби.

Т1абиг1ат берцинаб их.

Ихдалил тІабигІаталъул, гьелъул берцинлъиялъул, хІайваназул гІумруялъул, хурзабахъ ва ахакь гьарулел хІалтІабазул, лъималаз гьарулел расандабазул хІакъалъулъ харбал ва кучІдул. Ихдалил байрамазул бицунел асарал (8 Март, оцбай ва гь.ц.) Ихдалил тІабигІаталде экскурсия.

Росу.

Росдал тІабигІаталъул, гІадамазул гІумруялъул, гьез гьарулел хІалтІабазул, гІухьбузул, рекьарухъабазул, ахихъабазул хІакъалъулъ асарал.

Нилъер ВатІан.

ВатIаналъул, шагьаразул ва росабазул, гьаваялда, ралъдада ва ракъдада бахIарчилъи бихьизабурал Дагъистаналъул бахIарзазул хIакъалъулъ кучIдул ва харбал. Экскурсия «Нилъер росу», «Нилъер район».

КАЛЕНДАРНО – ТЕМАТИЧЕСКОЕ ПЛАНИРОВАНИЕ
УРОКОВ ПО РОДНОМУ (АВАРСКОМУ) ЯЗЫКУ
Во2КЛАССЕ.(34 ч.)

№	ДАРСИДА КЬОЛЕБ МАТЕРИАЛ	САГ !АТ	Стр.	КЪО – МОЦ!	СЛОВАРИЯБ Х!АЛТ!И	РОКЪОБЕ Х!АЛТ!И	ТАКРАР ГЬАБИ
1 ЧЕТВЕРТЬ.							
Рии рак1алде щвезаби – 2с							
1	«Малъе, эбел, рахьдал мац1 !»М. Г1умаров.	1с	Стр.3		умумул	Ц1ализе	Кеч1
2	Каникулазда Ц1ад	1с	Стр.4		Г1алах гомог	Гьум.7 рек1ехъе	

Меседил хасалихълъи – 3с

3	Хасалихълъи. З.Х1ажиев Магъида т1аде т1огьилаб катан рехана. М. Мух1амадов.	1с	Гьум..9-10		Т1еренаб Т1инкъи- т1вакъи Цагъур илхъи	Гьум..9 Рек1ехъе	Кеч1
4	Калам цебе т1езабиялъул дарс. Дие бокьула хасалихълъи. Х1. Гъазимирзаев. Калам цебе т1езабиялъул дарс. Роржиналда цебе. В. Бианки.	1с	Гьум.11-12		къункъраби	Гьум.11 Ц1ализе	бицанк!о
5	Хаслихълъи. Р. Х1амзатов. Бук1араб ц1акъаб заман.	1с	Гьум.15-16		Г1идра Хъирщи	Гьум.15 бицине	кици
	Х1анч1иги х1айваналги-нилъер гьудулзаби – 3с						
6	К. Расулов. «Гьит1инав вехь.» Т З. Х1ажиев «Тайи».	1с	Гьум..19-21		Гъуц1и Рут1би	Гьум.21 хехго ц1ализе	
7	Руз. Г1анк1удал т1анчазул кеч1. М. Гунашев.	1с	Гьум.24- 2 7		Къасиканаб Хъарчигъа Хъачагълъи	Гьум.26-27 Ц1ализе	Кеч1
	В. Бианки. «Музыкант.» Боржун анна х1инч1	1с	Гьум.28- 30			Гьум.30 ц1ализе	

	2 ЧЕТВЕРТЬ Зах1мат г1умруялъул къуч1 – 5с						
9	Калам цебе т1езабиялъул дарс. Чед. Г1.Мух1амадица буссинабуна Воре, чед г1одобе рехуге.	1с	Гъум.31- 33		Х1ай , чадикьлъи	Ц1ализе Гъум.31	бицанк!о
10	Гъабурабгуронибатуларо. Х1. Гъазимирзоев. Наги т1ут1ги	1с	Гъум..34-35		Г1уж , х1ухьбахъи		кици
11	Дун к1удияв г1ун вуго. Лена. О. Бедаревасдасан.	1с	Гъум..35- 37			Ц1ализе	Кеч1
12	Гъабич1ого х1алт1и бокьулев. Гъаз диеги гъабула кумек.	1с	Гъум.37- 38			Гъум.37 Ц1ализе	
13	Калам цебе т1езабиялъул дарс. Векьарухъанги васги. Х1ажи вук1ине ккола лъик1ав чи.	1с	Гъум.39- 42		Т1алу шагъранух ях1 свакчучана	Гъум..41-43 Бицине	кици
	Хасел –лъималазе рохел – 3 с						

14	Хасел. Р. Х1амзатов. Г1азу. З. Х1ажиев.	1с	Гъум. 60-61		Г1иц1ал Г1анч1аб	Рек1ехъе	Кеч1
15	Нижер рохел З.Х1ажиев «Ц1ияб сон»	1с	Гъум. 63-65		Ц1оролдада	Рек1ехъе	
16	Г1азу байдал, х1анч1и З.Х1ажиев «Хасел»	1с	Гъум..65-67		накъишкъакъуял	Ц1ализе	кици
	3 ЧЕТВЕРТЬ. Лъималазул г1умру ва гьезул ишал – 3с						
17	Ц1.Х1амзат «Ц1алдохъан» Бах1арчияб иш	1с	Гъум.46-48		Совхоз т1у-т1ун бай Г1ерг1еди	Ц1ализе	Кеч1
18	М.Сулиманов «Сапар» Дир ясалъул кеч1	1с	Гъум.50-53			бицине	Кици
19	Калам цебе т1езабиялъул дарс.Мокъокъил т1анч1и	1с	Гъум.58-59		Ч1апинир	Бицине	
	Хъизан ва школа – 3с						
20	Р. Х1амзатов.»Дир дах1адада.» Унго- унгояв гьудул.	1с	Гъум.73- 75		Хъутан	Бицине	бицанк!о
21	Х1. Гъазимирзоев «Савдат- санитарка» Аркадий Гайдар « Нич»	1с	Гъум.76-78		Къасд к1алк1уч1	бицине	Кеч1
22	Ц1алдохъанасде кагъат. Щибаб жоялъе жинди-	1с	Гъум.79- 81		Щватаби дурусав	Бицине	бицанк!о

	жиндир бак1						
	Лъик1лъи,х1алимлъи,х1урмат – 2с						
23	8 Марта. Эбелгилъималги.	1с	Гъум.98 -99			Бицине	кици
24	М. Шамхалов «Дида гуро абун бук1араб»	1с	Гъум.99- 101		Занк1ан къапей	Бицине	кици
	4 ЧЕТВЕРТЬ. Т1абиг1ат берцинаб их-3с						
25	Их бач1ана. Их.Н.Г1исаев.	1с	Гъум.109-110		чахъу		К ици
26	М.Насрулаев Гагу. Ихдалх!инч1.	1с	Гъум.111-112			Бицине	кици
27	Г1ажаибаб гъвет1. Ф. Г1алиева. Ихдалил г1аламатал. Л. Федоров.	1с	Гъум.114- 117			Бицине Ц1ализе	
	Нилъер Ват1ан – 4с						
28	Ват1ан. Ц1. Х1амзат Дагъистан.	1с	Гъум.118-119			Рек1ехъе	кици

29	Шамил имамасул васият. Шамилил г1олохъанлъи.	1с	Гъум. 120-123			бицине	Кеч1
30	Бергьенлъиялъулкъо. Ралъдал вас. А. Путерброт.	1с	Гъум.124-126		Десант	бицине	Бицанк1о
31	Совет содатасе памятник. Лев Кассиль. Эбелтарасерогьо. Р. Х1амзатов	1с	Гъум.127- 130		Гулла памятник	Бицине	кици
	Росу – 1с						
32	Калам цебе т1езабиялъул дарс. Маг1арул росу. Н. Абих1асанов. Лъик1аб х1алт1и.	1с	Гъум. 137-139			бицине	Бицанк1о
	Халкъазул к1алзул гьунаразул асараздасан – 2с						
33	Бицанк1аби.кицаби Борхьилги царалги къиса	1с	Гъум.86-90		Гъанк1и	Бицине	Кеч1

34	Калам цебе т1езабиялъул дарс.Х1анч1ил г1акълу.Царал диван	1с	Гьум.92-96			Бицине	Кеч1